

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪА БИЧИУ

Къабарты-Малкъар Шимал Кавказны культура арасы болгъанын шарт ачыкълайды

Искусстволаны усталарыны «Кавказъа мамырлыкъ» деген Халкъа аралы фестивалына къагъытханла эмда аны къонаклары бу форумга иги багъа бергенди. Байрам бийик даражада къурапыл бардыргъаннагъа ыразылыкъ писмолла келгенлей турдыла.

Миллет культураланы Шимал Кавказда, андан да тышында кенг белгили байрамы КъМР-де экинчи кере бардырылгъанын айтырды. Фестивалыны сайлы къонагъы СССР-ни халкъ артисти Василий Лановой быллай тобушуле Россияча къыралда артыкъда магъаналы болгъанын чертгенди. «Былай кючло кеп миллетли культурала халкъланы араларында байламлыкълыны кеп жыллагъа сакъларкъыдыла», - дегенди ол.

КъМР-ни Башчысы Арсен Канов оюм этгеннича, «Кавказгъа мамырлыкъ» деген фестивал Шимал Кавказы, ол угъай,

саулай Россияни да регионларыны араларында шубълхуны кючлерге болушуркъыду. «Фестивалны бардырылгъанын жылга эсе баргъаны ботонда бек къуандырады. Ол а бизни халкъларыбыз мамырлыкъны, тынчылыкъны сакълауда биригирге хазыр болгъанларына шагъатлыкъ этеди. Къабарты-Малкъар къонак байлыгы, шубълхуны республикабызны атын иги бла айтдыры ючюн, къолдан келгени этерге, ата-бабаларыбыз бизге къойгъан адет-тёрелены сакъларгъа ыразыбыз.

Эморелден бери да бирге

жашап келген тюрлю-тюрлю миллетли, динчелни да келечилери бир бирлерине хурмет этгенлей, шубълху мамырлыкъла къурагъанлай келеди. Ол а чыгармачылыкъгъа, республикабызны, туугъан журтубузны айнытугъа болушханна эсе да жокъду», - дегенди фестивал жабылгъан кюн Арсен Канов.

Бу кюнде уа республикада этта бир сейрикл тобушуле бардыла - симфониялы музыканы Юрий Темirkanову атын жюрюткен Экинчи Халкъла аралы фестивалы. Алай бла Къабарты-Малкъар Шимал Кавказы культура арасы болгъанын этта бир кере шарт кёргозтгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоуну пресс-службасы.

Кенгеш

Кёп фатарлы юйлеге - электрон паспортла

КъМР-ни Энергетика, жашау журтла-коммунальнй молак эмда тариф политика министрствосунда, республиканы Парламентини комитетини таматасы Валерий Гриневич, шахар округланы эмда район администрациялары келечилери да къагъытлы, жылыулы болгъанды. Алай сеп кёп фатарлы юйледе инвентаризация этуу бла байламлы ишле кыралы бардырылгъанын эм техника халларыны юсюнден барганды.

РФ-ни Регионланы айнаытуу министрствосуну хазырлагъан электрон программага керге, битую жылыулы информация бир жерде турлукъу эм юйлеге тынгылы ремонт этуу бла байламлы кеп жыллагъа деп жарашдырылгъан республикалы программаны мурдору болукъыду. Ол документ 25 жылга деп жарашдырылады. Битую да кеп фатарлы юйле электрон паспортла алыкъыдыла.

Электрон паспортлагъа иги кесек информация кирликди.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Амалла этиледе, алай хал а акъырын тюзелеуде

КъМР-ни Жамату палатасыны Советини кезулю жылыулу болгъанды. Аслам эс анда халкыны лыгъатлы кесегин дарманла бла хакъсыз жалчытуу не халда бардырылгъанын тинтиуге блонггенди.

Палатаны башчысы Пшикан Таов ала бу проблема бла иги кесек заманын корешгенерин, алай бир тюрлю жетишим энди кёрюне башлагъанын айткъанды. Талай заман мундан алгъа ала, бу соруну тинтип, КъМР-ни Правительствоуну бла Саулукъ сакълау эм курортла министрствогъа рекомендациса ала этген аиде.

Тема бла байламлы докладны органы Саулукъ сакълау, демография политика эм экономика комиссиясы келечиси Наталья Белова этгенди. Ол билдиргеннича, аланы тинти-

къайсы юйге ремонт этерге эм аланы тизмеге салыргъа кереклиси белгили болукъыду.

Хар юйюню электрон паспортн жарашдыруу жашау журтла-коммунальнй молак сферда тамамлангъан ишлени анык халда бардырырга эм ТСЖ-лагъа бла управлюющий компаниялагъа контрольлукъну кючлерге себеплик этерикди, - дегенди жылыулу да селешсе, республиканы энергетика, жашау журтла-коммунальнй молак эмда тариф политика министриси Кучменланы Тахир. Ол шахар эм район администрациялары келечилерин бу магъаналы эм жууулы ишле улу каллокок этмей, белгиленген болжаллагъа бошарга чакъырғанды, деп билдиргенди башда сагъынылгъан министрствону пресс-службасындан.

Бизни корр.

Эл молак Мурзеуден миллион тонна алыр умутлуула

Къабарты-Малкъарны сабанчылары быйылгы жылда республикада бир да болмагъанча бай тирлик - 1 миллион тонна мурзеу - алыргъа тау-келгендиле.

Аспасында тирлики къобосюн, озгъан жылладача, нартох алыкъды. Ол битимден 800 минг тонна жырға деп турдыла. Шендо нартохню оруу къыстау барды.

Аны тирлиги да иги болгъанын белгилереди.

Битеу да ол битим 123 минг гектары алады, андан бюгонлюк 20 минг гектары орулгъанды. Орта эсеп бла тергеп айтханда, республикада хар гектардан 70 центнер мурзеу чыгъады. Терекни сабанчылары бир гектардан - 79, Май райондагыкыла - 76, золыккыйчыла уа 68 центнер аладыла, деп билдиргенди КъМР-ни Эл молак министрствосуну пресс-службасындан.

Республиканы эл молак министриси Альберт Каздохов тирлик жууу къылай баргъанын айткъанды. «Быйылгы жылны аламет табиғат хауа болумлары эм сабанчыларыбын жерчилик бла корешуде ахшы сынаулары республиканы тарыхында бир да болмагъанча бай тирлик алыргъа оиг бердиле. Андан сора да, картофдан, эм баш тахта тилмилден да ахшы керюмдо болукъыду. Энди баш борюбуз - кеп къыйын салып ёдсорулген тирлики къоранысыз жыйыуу. Шендо тал халда сакълауду».

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жыйылыу

Сабий сагълагъа бла школлагъа жылыууну алгъаракъ берирге айтадыла

КъМР-ни Правительствоунда болган жыйылууда республиканы энергетика, жашау журтла-коммунальнй молак эм тариф политика министриси Кучменланы Тахир билдиргенге керге, сабий сагълагъа бла школлагъа жылыууну алгъаракъ берирге болукъыду.

Министри айтханына керге, жылуу беруу кезиге хазырлауу планнга керге барады. Ол жумушланы тамамларгъа 550 миллион сом блонггенди. Бюгонлюкде жашау журтла-коммунальнй молак системагъа кирген учуреденила кюз эм кызы кезиге - 97, жашау журтла уа 100 проценте хазырдыла. Шендо кеп фатарлы юйледе жылуу баргъан системалагу сору бериле турды.

«Беш кюнню ичинде орталык температура 8 градусдан берге кёрюлмесе, котельнила ишлеп башларкъыдыла. Алай, Гидрометцентрини билдиргенге керге, орталык температура бу кюнде 12 градус болукъыду. Анга да къарамай, жылуу сабий сагълагъа бла школлагъа алгъаракъ берирге да болукъыду», - деп билдиргенди ол.

Бу жумуш бюгонлюкде бек магъаналы болгъаны бла байламлы Правительствоуну Председателини къулууну толтургъан Ирина Марьаш орта кюн

болукъ жылыууну повестаксына бир соруу къошаргъа буйрукъ бергенди.

Курлуш эм архитектура министриси орунбасары Анзор Тукуов билдиргенге керге. Нальчикни Калмыков орамында 60 фатарлы юйде ремонт ишле бошала турдыла. Аны айтханына керге, жумушланы асламысы этилгенди, адамла фатарлагъа 1-чи декабрьге киррге болукъыду.

Андан сора, Кулиев орамда бир юйюню къурулушун битдирге мурат барды. Аны ипотка агентство бла сегиз эки адам саладыла. «Агентство инвестици и развития КБР»-деги акционер обшествену генеральнй директору Чочаиланы Ахмат айтханына керге, шендо къурулуш ишлени бардырырга график жарашдырыла турды, анга керге биринчи декабрьге Фатарланы сатуу башланаркъыды. Ирина Марьаш оны вопросу юсюнден да контролну къаты тургъа бюрганды эм башда сагъа-

нылган юйде энчи фатарланы ишлетгенени - дошлыкълери - оюмларына да тынгыларгъа кереклисин чертгенди.

Кырал къулукулукъла диспансеризацияны къалай ётуу башлагъанларыны юсюнден информацияны саулукъ сакълау эм курортла министриси Ирина Шотка билдиргенди. Аны бюгонлюкде 428 адам ётгенди. Алгъадан этилген тинтиуге керге, къырал ишчиле кезиге кесерине къаратмайдыла, ол сорунгъа тийишликисча эс бирликесе, саулыкълары осалгъа кетерге болукъыду, дегенди ол.

Республикада жашагъанлагъа диспансеризация этерге кереклисин юсюнден КъМР-ни Башчысы бир немча кере айткъанды эм аны, ат башында ётюрмей, тынгылы профилактика халда бардырырга буйрукъ берген эди. «Саулукъ сакълау» кырал программаны чеклеринде ол ишни тийишликисча бардыруу адамланы саулыкълары сакълау эм терк тобай тургъан аурууладан профилактиканы бардырырга себеплик этерикди, деп билдиргенди республиканы Башчысыны бла Правительствоуну пресс-службасындан.

Бизни корр.

Технологияла

Видеокамераланы себепликлери бла

КъМР-ни Транспорт, саявэ эм жюлк министрствосуну «Къоркыуусулукъ республика» деген кырал учуреденисы эм МВД-ни ГИБДД низамгъа сыйынгъанлагъа аны хайырындан бюгонлюкде республиканы бюджетге онбир миллион сом тюшгенди.

Башда сагъынылган учуредени февраль айда Къабарты-Малкъарны уллу жерлеринде бла орамларында къоркыуусулукъну жалчытыр ючюн, министрство курагъан эди. Бюгонлюкде жоллада

бузукълукъ этгенлени видеокameraгъа алып тургъан «Арена» деген 22 стационар комплекс кече-кюн демей ишлейди.

Эрттеликде жазылгъан низамгъа сыйынгъанлагъа аны хайырындан бюгонлюкде республиканы бюджетге онбир миллион сом тюшгенди. Анда алынган суратлагъа эм автоматшина къалай теркилик бла баргъанына керге. ГИБДД-ны ишчилери табир салыргъа къагъытланы жарашдырыдыла. Андан сора ол документе по-ча бла, ол бузукълукъ этген автомашинаны исине жибери-

риледи. «Къоркыуусулукъ республика» деген кырал учуредени ГИБДД-ны ишчилерине жоллада бузукълукъ этгенлени ачыкларгъа болушады эм водителлеге кече-кюн демей жорукълар бла бюжюрге кереклисин эсгертеди. Аны бла уа республиканы жолларында адамланы къоркыуусулукъларын жалчытады берге болукъыду, деп билдиргенди башда сагъынылган министрствону пресс-службасындан.

Бизни корр.

Къурулуш

Бахсан сууну юсю бла - жюзметрик кёйюр

Быллымны тиресинде Бахсан сууда кёйюрю къурулуш къыстау барды. Проектге керге, аны узунууу жюз метрге жетерикди.

Объекте «Строймонтаж» жабылгъан акционер обшествену ишчилери урундыла. Уастаканы башчысы Иван Жакон билдиргеннича, аланы Шимал Кавказда быллай объектлени ишлеуде сынамылары уллулау.

Бахсан сууда къурулуш июньда башлангъанды. Жабду тау суула, толуп, толкун-толкун болуп келгенлери себеплик кёйюрю тутарыкъ чигинчилени орнаттыргъа чунгурланы къызган бек

болгъанды. Башда сагъынылган кезиге, тюрлю-тюрлю иелликери болган биргиуле эм энчи соретну да алып айтханда, битеу да 1027 жангы фатар ишленгенди. Аланы өлчелерини квадрат метрге кёчюргенди, 122 Ол кёрюмюню озгъан жылны сегиз айны итгарлы бла тенгледиргенди, 100,5 процент

жылыны эди. Бусагъатда ол ишле бошала турдыла, тирени планнировкасы этиледи, кёйюрю монтажы бардырылады. Битеу керекли техника бла темир конструкцияла бардыла.

ТЕМРИПЛАНЫ Анатолий. СУРАТДА: уастаканы башчысы Иван Жакон къурулуш майданды. Сурат авторнууду.

Бизни корр.

Сегиз айгъа - 1027 жашау журт

КъМР-ни Экономика айнаытуу министрствосуну кырал ишчилери урундыла. Уастаканы башчысы Иван Жакон билдиргеннича, аланы Шимал Кавказда быллай объектлени ишлеуде сынамылары уллулау.

Башда сагъынылган кезиге, тюрлю-тюрлю иелликери болган биргиуле эм энчи соретну да алып айтханда, битеу да 1027 жангы фатар ишленгенди. Аланы өлчелерини квадрат метрге кёчюргенди, 122 Ол кёрюмюню озгъан жылны сегиз айны итгарлы бла тенгледиргенди, 100,5 процент

жылыны эди. Бусагъатда ол ишле бошала турдыла, тирени планнировкасы этиледи, кёйюрю монтажы бардырылады. Битеу керекли техника бла темир конструкцияла бардыла.

ТЕМРИПЛАНЫ Анатолий. СУРАТДА: уастаканы башчысы Иван Жакон къурулуш майданды. Сурат авторнууду.

Шимал Кавказ кюн сайын 2 бет

«Ана тилин, адет-тёресин, ниет байлыгын билмеген халкыны тамбласы жокъду» 3 бет

Абхазияны бюгонгъан жашау «Горянканы» кёз къарамы бла 3 бет

Жигитлик, къарындашлыкъ къачан да унутулмайды 4 бет

Экономиканы тутхучулугун жалаңда конкуренция жалчытырыкъды 4 бет

Сейир адамла бла тобешиле

Төрт кюннө ичинде бизде «Кавказ-га мамырлык» деген искусстволаны усталары XVI Халкыла аралы фести-валы бардырылганды. Анга Шимал Кавказ республикалары көп жыр эм теспе коллективлери жыйышкан эдиле. Бу байрамга Василий Семёнович Лановой да келгенди.

Фестиваль барган кюнде кино-актёр республиканы кыйсы районуна, шахарына барса да, анга жарык тобегендиге, аны бла суратка тошор-де да сойгондиге. Василий Семёнович Торж районда белгиле орусул пост Михаил Юрьевич Лермонтовхун хурметине ишленген эсертмени ачылууга жораланган кыуанчлы жыйылыгуна кытышканды.

Бизни аны бла тобешуобуз, ушак-ыбыз да Терек шахарда болганды.

Василий ЛАНОВОЙ:

«Ана тилин, адет-төресин, ниет байлыгызын билмеген халккыны тамбласы жок»

-Хурметли Василий Семёнович, республикага, Нальчик шахарга да сиз келе-келе тургансыз. Болсада былай фестивалга уа биринчи кере кытышканыз. Ол бошадан, аны носондан ономугу кылаалар?

-Тюзон айтам, алай болур деп эсимде да жок эди. Бек аламат, бек сейирлик фестивал. Эки кюннө республикада болуп, берг келген фольклор коллективлени теспелеринден, ким да эс буркура, миллет кийимлеринден улуу, заууктулук тамканы Жергиим, келери да кыуанчтанган миллетте кесирени өз кыуларары унутмагыларны.

Аны уа багысы бармыды? Ана тилин, адетин, культураны, төресин билмеген халккы тамблагы кюнө жокду. Аны сөбөлгөй ёсөп келген жаш адам-ларга ол затланы синдиргери керекди. Кылалы бир сейирлик төпсү, жыр коллективле керек. Кыл-турга-байлыксыз. Фестивалыны атына «Кавказга мамырлык» деп бошдан аталмаганды. Болбай затла миллеттени бириктиредиле. Была болган кыаарда, айхад да, жарашуулук да, бир бирин айтыптуулук да болмай алаалы жокду.

Биз төрк-төрк тобеше турурга керекбиз. Жыл санмыа кере, ойде олпуртур атам да болук эди, алай бу затланы көрөр ючун а, кыаары да барырга угый дерик тойломе. Андан сора да, фестивал, керги да, тап кыралып, бир торлю Чырмаузу ёт-генди. Республиканы кыаарына уа тамтайы эдикте? Адамдыкка. Конакбайлыксызгыны носондан да кеп сагат халар айтып турурга болукма.

-Сиз Жамил театра болгансызда, Дагы-стананы халккы поэти Расул Гамзатову носондон көп огурлу өз айтан эдикте. Кечигили бергиз, бизни Кутуйланы Кайсыны уа тамтайы эдикте? -Кайсыны көп киталпары окурганма. Иман-май эсизге, «Кыара да ак кыара ёледи» неда «Ти-ширну сууда жунауды» деген, дагында көп башха назмусу келден айтырга хазырма. Жарсырма, аны бла тобеширге уа тошмөгеним.

-Сиз бир кесек закинган белгиле-риксиз. Байрам кыада бардырылганды. -Вактангос алы театра берилме ишленген актёр-ла ол кюнне хазырлана турарды. Ол а юч айдан жетердик.

-Сизни кыатышыптуулук бла Кырал концерт за-лыбызда болгун. «Шоу-шоу» акти кере кыарганма. Сөзсөз, ол бизге аламат сау-дык. Мындан ары уа алай жумуш бла келгери айтамсыз?

-Манга юч айдан сексен жыл толукду. Анга да кыарамай, саулуугум,онгум да болса, бек ыразы болуп келликме. Сизни республиканы бек жаратама.

Василий Лановой

-Юбилейге хазырлангандан сора да, театра, кинода ишигиз а кыалайды?

-Улуу Ата журт урушун носондон эки тарых мага-налы фильм хазырлана турарды да, алада ойнайа. Аты алексы токташтырылмаганы себелли аны айтыр кереклиси болмаз. Андан сора да, 80-жыл-лыгыма жораланган алы диск чыгарыкды. Ол да көп заман алады. Театра да иш барды. Алай болмаса эди, мында бир нечча кюнне кыалы, дагында республикагызына башха айбат жерле-ринде да бар кыаргага, солурга да бек ыразы эдим.

-Бизни халккыга уа не айтырга болук эдикте?

-Кыуру бир халккыга угый, битеу кавказ халкыны барына да айтыргыым бирди-жюргемни терениден бек улуу ичинке, ачышканы такейме. Мени фести-валда сейирсиндирген дагында бир зат болган-ды. Миллетте бир бирлеринден ушак жашамайды, алай а хар бирини да теспелери, жылары беге ушамайды. Хар халккы да кесини адепти, төресин. Ол бек улуу байлыксыз.

-Кыуларгыз сакталарын. Улуу Россияда көп миллет жашайды, аланы барыны да өз адет-төрсө барды, алагы сак болурга. Западдан келген маданият керек тойлоодо. Россей, алгычына, көп миллетли культулары болурга керекди. Андады аны ючю да.

Василий Семёнович, юниоргогнозю носондон бир-эки сөз.

-Юй бичени Ирина Петровна Куненчю. Ол бю-гон да театра ишлейди, спектакльде ойнайды. Эки жаш Александр бла Сергей барды. Мен ала бла ётхемленирге болукма. Ала жашауда жерлерин тапканды. Ойдегили да болгандыла. Тудулка-рым да бар. Кысыксыз, жашауум не жаны бла да балды, сейирди.

-Сиз МГУ-да журналистика факультетде да ок-уугансыз. Аны бла юреширге уа соймөгеним, баям?

-Журналистиканы бек соймөгиме. Болсада бир кинода ойнаганды сора манга театрладан, кинокомпанияладан көп предложение келип баш-лар эдиле. Баям, мени ишми актёрлук болуп деп, кылганы аны алып, Шукин аты театрга кыайтып, окууум андан ары бардырганма. Сокурманмайам.

-Соруларыма жууап бериге онг тампаныгыз ючю бек сау болуугуз.

-Андан сора да, көп халар айтырга болук эдик. Жарсырма, мен самолётха ашыгма, кечигилик. -Ахшы жолга барыгыз, саулуук, эсеник те-жейбиз сизге, хурметли Василий Семёнович.

Ушаккы ХОПАЛАНЫ Марзият бардырганды. Суратын автор агыанды.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

«Бир сезоннга бизде алты-сегиз спектакльни премьерасы болгады»

Башкортостанны Мустай Карим аты Жаш тёлө миллет театры Кыяб-ты-Малкыярга гастролла бла экинчи кере келгенди. Бу отурулу иш «Россейни культураны» деген миллет проектин чеклеринде кыураалганды.

2011 жылда бу проекте Кыяб-ты-Малкыярдан жалаңда Кыули Кыясын аты Малкыяр театр тошгенди. Бизни групп Уфада Мамелланы Ибрагимни «Нарт Эрозмегин» бла Мамучиланы

Кемалны «Ма санга, инопланетянини» деген оюларын кёргозгенди.

Башкортостаны Жаш тёлө миллет театрыны художестволу башчысы Кыулайланы Мусалим эм директорну кыулуугун болжал халда толтур-ган Рафис Мухамедьянов пресс-конференцияда чыгарма коллектив-лени араларында байламкыны эм Башкортостанда театралны даража-ларыны юслеринден айтаанды.

Рафис Мухамедьянов билдиргенге көре, Нальчик, Май-ский, Прохладный, Тырмаузу шахарлада труппаны спектакльлерине кыураучуланы сейирлери улуу болганды. «Чипполино» сабийлеге комедия эди, «Старые женихи или сват Шомбай» а – уллулагы. Таулу кыараучула миллет жер-дагы, теспелерге, кийимлеге бюсюрөгендиге.

Кыулайланы Мусалим Башк-ортостанда онбир театр барды, дегенди. Даражалары бийдик. Аланы айнууларына кырал бюджеттен көп ахча берилди.

Башкортостанда Культураны юйлеринде халкк театра да ишлейде. Жыл сайлы аныны фестивалылары бардырылды. Жарсырма, бизни республика-да Культураны юйлерини ишле-ри бек кыюусуздла, халкк те-атра уа юкөрү орунудады.

Журналистте Жаш тёлө театры коллективге кыалай жангыртылды деп сорган-дыла. Кыулайланы Мусалим Башкортостандан Москвада Шепкин аты театр училешде жаш адамла окуп кыайтхан-дыла, дегенди. Андан сора, Уфада искусстволаны институ-ту да артистлени хазырлайды. Жарсырма, малкыяр труппа-ны жангыртырма жаш адамла-

Кыулайланы Мусалим эм Рафис Мухамедьянов.

дан студия ГИТЭС-ге эрттендери бери жиберилми турарды.

Башкортостанда миллет драматургия бла проблема-ла бармыдыла деген сорууга Кыулайланы Мусалим: «Бардыла – деп ачык жууап бергенди. -Бюгюнлюкде сау драматургладан эсе Чехов бла Островскийни пьесалары бизни шёндөгю жашаубузну носондон көбюрөк, жютюрөк айтадыла» дегенди Кыулай юй. -Нек болады алай? Баям, бюгон болган затланы юслеринден пьесала тамбла жаз-ылыктында. Заман озгунчун, кыайында сюзген, тинген кө-зюнг бла көргенин, кыулагын

бла эшиттенин». Кыараучуланы театрга сей-ирлерин кыалай ёсюрюрге болукду деген сорууга жу-уаплай, Рафис Мухамедьянов спектакльге билетле электрон халда сатылгандарын билдир-генди. Юйде не компьютери, не ноутбугу, не Интернетти бла телефону болган адам, театр-га кале турмай, билет алып кыады.

Кыулайланы Мусалим а те-атр, спектакльден сора да, көп торлю байрамла кыурай-ды, дегенди. Сөзсөз, Жаш тёлө театра ишленген тынч тойлоодо, бир жылга биз юч жюз бла кыяркк төрт спектакль

ВЛАСТЬ БЛА БИЗНЕС

«Тауланы юслеринден закон» болурга керекди

Россейли эм тыш кыраллы экспертле быллай оюмга келгендиге: Шимал-Кавказ регионда улуу инвестициялы проекте тамаланылы-кыктылары ючюн «Тауланы юслеринден» закон болурга керекди.

Былай территорияланы кес-пери табиगत энциликлери бардыла, бек алгга уа мо-лоп ишлени бардырууда, сөз ючюн, инфраструктура объектлени эм инженер септлени ишлеуде жуорукла кыаты сакталынганды керекдиге. Тау-лыжа курортла-ны кыурауда экология болууну тап халда тутуу жаны бла болуу бузумлазга керекди. Жашуу журтланы ишлеуге кыаты коштоту этилгери тийишдиги, табиगत байлыклары кыору-лууну магыназы да бек уллуду, дейдиле экспертле. Болсада тау районланы айныгы бла байлам-лыкы проблеманы тап тамаларга себеплик этерик федеральны закон алыкка жокду.

-Халкыла аралы законода-тельство оюзоу кёргозгөнине, Россейдеча болмай, дуньяны торлю-торлю кыраллы этендиге –дейди МГУ-ну эконо-мика эм социальны география кафедрасыны доцент Мария Горюча. – Алай кыралланы кыура-уда кызылматы мадарланы эте, шалурнандан эсе иги да артка кыураалган эди тап кыураалган тау курортлары казна болмаг-анлай.

Алай бир нечча он жылыны ичинде бир кырал тау туризм жаны бла дуняда алчы жерге чыккыганды. Французлу прави-тельство тау курортланы кыура-уда кызылматы мадарланы эте, ючю закон база да кыураган эди. Бек алгга «Снег» деген планы жарашдырганды, анга кере уа спортну кыш торлоле-рине инвентаризация этгенди,

тау-лыжа программаны айны-тууга кыатышырга оюуну муниципалитетлени барысына да техника болушук эте. 1982 жылда тауланы юслеринден закон кыабил болады. Ол а тау территорияланы хайырланууну битеу мадарлараны айнтырга себеплик этгенди, аны кыой, тау-лыжа курортланы ишлеулерини энциликлерин, право жаны бла бегитиуню актларын коючленди-редди.

Францияда тау-лыжа компани-ла, узак болжаллы келишим-лени жарашдырып ишлейдиле. Ол келишимле кере, курортла ал кезинде 28-30 жылыны ичин-де ачык конкурсада этгенде келишимлюкно кыабил этип ишлейдиле» дегенди «Франс-Кавказ» компаниени директору Эрик Гильпар. –Ол кезиуню ичинде итеу операцияла ючюн фирма кеси жуууалды, актив-леге ахча ёлөну да ол санда.

Ол чертегинде, концессиялы келишим управленийги компани-инде монополияны башчы-лык этерге ахшы он береди, аны бла бирге уа компанины жеринде конкуренттик этерик объектни ишлеуге эркинлик берилмейди. Жер-жерли властыла

компенсация халда дивидендле аладыла: тау-лыжа курортада подьёмниклени хайырлануудан тюшген ахчаны. Аны ёлчмени асламысында 5 процентди, алай бир-бирледе 10 процентде да жетеди. Жер-жерли властыла ол ыры-сыны автостанкаланы, меди-цина араланы, администрация мекарланы кечиндирюуге олма администрация кыоранчлагы хайырланадыла. Алайды да, тау-лыжа подьёмниклени хайырланган компания курортоха этилген кыоранчланы теледиде, алай ол ахча кыоранчлагыа жетпейди. Эрик Гильпар, французлу сь-науну носондон айта, чертегича, «Курорты Северного Кавказа» компания ОЗЗ-ге тошгенди. Ол а курортланы айнтыргыа себеплик этерик структурады. Шёндөгю кезинде «ККК» битеу аспектле ючюн – адамла жыл-адала учуучу зонадан башлап коммунальни жумушлагыа дери жуууалды.

-Алай «ККК»-га башха проф-фессионалла бла келишимлени төрт жарашдыргыа керекди, деп чертегиди Эрик Гильпар. «Российская газета».

Басма

Абхазияны бюгюннго жашауу «Горняканы» көз кыарамы бла

Республикалы «Горняк» га-зети байрам кунунда бардырылган горю – абхаз урушун 20-жыллыгына аталып кытыганды.

Бу республиканы халккын кыорууларга, аланы инсан эркин-ликтерин саклаууна 1989 – 1993 жыллада кызауатта Кыяб-ты-Малкыярдан минг бла жарым жигит кытышканды. Аладан эпли тогузду өз журтларына кыайтмаганды. Аны носондан газетте бизге журналист, тарыхчи Ибрагим Гум-му халарлайды. Ол анда кеси да болганы себелли материал бек сейирди.

Экинчи статьясыны аты «Тюрчи и ровесники победы» деген ат бла чыккыганды. Анда ол СКГМИ-ни студенти, нальчикчи жаш Науркан Битюковны атыны энциликне то-шондориде окумучланы. Науркан аты анга атыны. Кыяб-ты-Малкыяр халккы артисти Асланбек Битюков кызауатта жооптан жөнгерлери Ибрагим Науржанов бла Нургули Канкуевхун хурметле-рини көрөп бергенди. «Горняканы»

баш редактору Зарина Канкуованы деген нече эдиктеги эва-ды» деген статьясы уа Абхазияны кыоруулау министри Султан Со-сналиев бла аны юй биччеси Лю-бовы Сосналиеваны жашаууларыны носондан газет окумучлуга толу халарлайды.

Выступку баш темасы - Абха-зияны культураны бла искусстводо. Кино бла литератураны носондон бек Марина Битюкованы статья-сында окурю онгубуз барды. Кызы белгиле абхазы жашучу Фазиль Искандерни тамгыназы себелли айтыр зат болганына да хакды. Ол республиканы культура министри Бадро Гумб эм Художниклери союзуна башчысы Агур Давидзариа бла да ушакла бардырганды.

Кюля Бексузурова «Гунда» как явление» деген ат бла материалы бизни Абхазияны кызыларандан кыураалган вокал-инструментли кыуаму бла шагьрейлендиреди. «Красота по крупицам» статья-ны жигити художник-модельер Эльвира Арсланлиди. Ол кеси да «Танин красота» телеракцион кыу-

раганды, абхазлыланы тишир-юу миллет кийимлерини таркыи бло юрөшөди.

Бу аябат жерни табиगत эм архитектура эсертмелерини носон-дон Байсаланы Марзиятны «Страна души, любви и легенд»-статьясы халарлайды. Газетчи «Семейный портрет» деген төрели рубриказы Суумда жашаган артист юйорю-но носондон очерк бла кёргозо-толгюнеди. Материал Абхазияны халкк артисткасы Роза Чамагуаны, Абхазияны сыйлы артисти Арик Ферзаны эм аланы жашлары – Гинка аты халкыла аралы эри-шуню лауреаты Алас Ферзаны койор, чыгармачылык жашаулары жоралангыды.

Сора «Горняканы» буюмери, Аб-хазияны Ата журт урушун 20-жыл-лыгына аталып, Кыяб-ты-Малкыярдан кызауатха кеслери ыра-зылыклары бла кыатышканыны сокузу Миллет музейде кыураган башлагчаныны носондон да бил-диреди халар.

Бизни корр.

Кичиряла

Көп зат көргендиге, эшитгендиге

Ураван району Уруну эм социальны айнтыу управ-ленинсында ишленгеле сабий-ле эскорусуна кыурагандыла. Кызыкчылары бла жашчыла-рны РФ-ни Ич ишлени ми-нистерствуну Краснодарда университетини Нальчикде по-лициячылары усталыкыларын ёсдорчу жаны бла Север-Кав-

каз институтуна элтгендиге. Анда алапы полицияны му-зеге бла шагьрейлендир-гендиге эмда окууу юйно тедресинде айландыргандыла. Мында ишленгеле бу кырал-ны органы кыураулууну, шёндөгю амаларыны эмда «Память» излеу отряды ишлени носондон тынгыла халар айтаандыла.

Сабийле, алагы тынгылап, озгван жылланы костюмла-рын да кийип, кыоларына саут-саба да алы көрюрге онг тапкандыла. Жолуучулык бошлагчаныны носондон да бил-диреди халар. ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Кёрмюч

Бу конледе, 1992 – 1993 жыллада болган уруш аб-хазыяны хорламы бла бошалганы 20 жыл толганы атылып, бир талай жумуш бардырылганды. Миллет музейде да өнөк жерленген кёрмюч сымалганды. Арлы он кысапта болган жашал, ол республикадан келген кысакна да кытышкан эдиле.

Элгэ кире барганынлай, Кызыл-Малкырдан кысапта болганын суратлары аспал жер алады. Ала аны кези-жери, замансыз жоюлган аскерчи теңгерин асыраган ташкылаада, солуган чакы-ларнда да алынганда. Мындан кеси ыразылгылары бла барган, анда жарылар берген 60 жашны портрети уа энчи кызылгыда тагылыпды. Аланы толперинде жазылаа кырал чакысык, 20 -25 жылкылы кеткенерине тиешенбиз. Кёрмючдө сөлөш-гөнлени бири айтканлай, кыал-

Урушун кезиунде Абхазия жигитлик этгенге бир неча кыса чыгарганды. «Герой Абхазии», «За отвагу», «Орден Леона» аладандыла. Аланы алганын тизмелерин да табызды мында. Кенделенчи жаш Улакыны Аслан, Леону орденине тийишли болуп, 25 жылнда жоюлганы да ачык-ланады. Генерал С. Сосналиевге аталган энчи стена да барды. Мен музейге алгараак бар-ган эдим. Уруша кытышчу барганын да залда кырауучу

Уруша кытышканын бир кыаууу.

Жигитлик, кыарындашлык кыачан да унутулмайды

Уруша кытышканын бир кыаууу.

лай бир той этилме, кыалби бир сабы туйма кыалганды... Миллет музейни ишчилери бу экспозицияны улуу кел салып куратканды. Мында тагылыган, көргөзүлгөн суратла, документле, картала энди тарых магыналы болгандыла. 1992 жылы август айында Горжоню аскерчи Абхазияга чыгуулук эткенде, Нальчик анга кыжау митинге кыралгандыла.

Ма ол конледе алынган, КМР-ни биринчи Президенти В.М. Козов сөлөш турганын суратла, мындан ары болушук элген машиналары, кызауатка кеткен, анда саугалага тийишли болган жашаны тизмелери да бардыла. Кёрмючкө куратканды, аскерчи жыйшырды, дагыда аскерчи киимлерин, ала жаралы болган суратланы, топланы чыгылган кескелерин, уруша аталган киталпаны да салганды.

Телевиденялы оператор кыыз, абхазы анала, кыач барган элчиле, жаралы аскерчи... Былда башка жерде урушала төбөмөгөн болуу жокчу, кыада да ол кысапта, жаш – кыарт деп айрымады. Алай хар жолдан быллай суратла аланы башлаганына налат бердире-

хазияны тишчулары мямрылык ючюн» деген жамаут биригуюу таматасы Гули Гибча энди аллай конле болмазын тилегенди. Дагыда кёрмючдө Нальчик шахары Урушун, уруну да ветеранлары союзуна башчысы Абдулаланы Мустафа, Сосналиевни юй бийчиси, кыарындаш да сөлөшкенди.

«Союз добровольцев Абхазии» биригуюу башчылары бир талай адамны саугалагандыла.

Кеп болмай Абхазиядан кыайтканма, Биринчи кере анда жети жыл мындан алга болган эдим. Тауруда айтылганга кере, Ала жерлени юлөшгөнүндө, аны кесине деп кыайтканма. Абхазы киши, кем болуп, анга жер жетмей кыалганын айтканында, Бизни жараткан анга Абхазияны бергенди. «Страна души» деп белгиледи ол.

Биринчи кере «жердеги жаннет» деген эдим анга. Посу черектен (ол чек болады) өткенинде, сөзсөз буларын энчи хауасын, бир сейир ырахаткыны да. Абхазияны пальма-ля, сентябрь айда да чагып турган теректери, кетгери уа энчи темдала.

Мен асламында Пичундада солуйма, Сухумда, Гаграда да болганма. Бюгон да урушун ылары көрүнгөнөйл туралдыла. Бийик юйени башлары жарты – курту жангыртылганлайдыла. Алыкка да Пичундада юйледе, шолда, башка жерде да жылуу жокчу. Ток бла жылтадыла мекимланы, аны багысы уа учууду.

Мен юйюнде турган 83 – жылкы Галина Васильевна ол кезиуню юсюндөн сагыпмай бир кел кыалганды. Эри, совет офицер, ишкз, пенсиясы кыалганын көтөрүлмай, инфаркт болуп, жашуудан замансыз кеткенди да айтады. Бюгонюкдө абхазияны та-

ганды, спорту устасы деген нормативин толтурганды эм Россейни жаш телю жыйымдык командасыны санында сермешке чакырылганды. Жерлешибизни тренери Николай Колесников сотаксы мында арысында да эришүүле жетишмиле көргөзтө турлугуна бек шында. Бусатта уа ала келе турган жаш етерик биринчиликке кытышырга хазырлана туралдыла.

Нальчикдө грек-рим тутушуунда эришүү бардырылганды. Турнирге 1998-2000 жыллада тургунала кыатышкандыла. Ала-

АУУР АТЛЕТИКА Россейни жыйымдык командасыны санында

Кеп болмаганды Кызастананы ара шахары Астанада ауур атлетикадан онсегиз жыллары турмаган жашланы арасында Евразияны биринчилиги бардырылганды. Ол эришүүле Элбурс району олимпиада резервинде болган Сабий эм жаш телю спорт шолуудан жарау этген Георг Датиев да кыатышканды.

Теор, 89 килограмм ауурлуунда сермеш, иш упраканында да 259 килограмм көтүргенди, эм ахырында доммак майдалга тийишли болганды. Алай ауурлукчу спортчу бу жаз Пензада Россейни шолучулары араларында спартакиада Финалында да болдурылган эди. Бу эришүүле ол кеп сугага кыолу болган эди: анда биринчи жерге чык-

ГРЕК-РИМ ТУТУШУУ

Алчы жерлени ычыкырмагандыла

«Динамо» битеуроссей физкультура-спорт общество куралганы токсан жыл толганына жоралганы.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЕГИЯ:
БЕШПАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орнубасары)
КЪОНАКЫЛАНЫ Хасан (баш редактору орнубасары)
ТОКЪУЛАНЫ Борис (жууаны секретарь)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамаут позитика бөлүмюно таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору иричманы - 42-63-01. Баш редактору орнубасарлары - 42-38-21, 40-44-82. Жууаны секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корреспонда - 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛЮМЛЕРИ:
Жамаут-политика бөлүм - 42-67-68, 42-24-02.
Экономика бөлүм - 42-66-73.
Кызуура бөлүм - 42-75-82.
Социалдык политика бөлүм - 42-66-76, 40-59-18.
Жанкылыкка эм спорт бөлүм - 40-39-93, 42-66-71.
Письмома эм редакция бөлүм - 42-37-94.
Тилмаччы бөлүм - 47-31-28.
Сурат алычу - 42-68-72.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагыт жорюйтпейси. Кыл жамаалага рецензия этимеди эм ала кыра кыайтылмайды. Газетте басылганы материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмесе болушукта. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басмакы кеселди жамаут тийишлиндик материалды авторлары кесери жууапалдыла.
Редакция авторлдан 400 гекте тигенди (маалымла бла жазылган 5-6 бет) кеню аламды.
Газет басылганга маалымла информацияны эркиндиктерин кыруурун жаша бла Кызыл-Малкырдан район инспекция 1994 жылда 14-июнь индия регистрация этилгенди.
Регистрация номер — 0066. Индекс - 51532

Стратегия

Экономиканы тутхучулугуун жалаңда конкуренция жалчытырыкды

Россей Федерацияда конкуренцияны айнытуу энди монополияга кыжау нызамны стратегиясы кыабы көрүлгенди. Ол 2024 жылга дери жашууга сиңдирилге керекди. Бу документ не мурад бла жарашдырылганы энди ол предпринимательге кыаллай хайыр келтирилги билдиргичюн, бу конледе РФ-ни Монополияга кыжау федералдык службасыны КМР-де Управленийсында пресс-конференция болганды. Аны УФАС-ны таматасы Казбек Пиншиев бардырганды.

Ол айтканга кере, стратегия программа документди. Аны жашууга сиңдиргичюн а, конкуренцияны айнытуу жаны бла законла жарашдырылганды, монополияга кыжау службаны ишин тирилтирге тийишлиди. «Стратегияда айтылганыча, кыралда монополияга кыжау законла хазыранырыкдыла. Ол санда РФ-ни Администрация право бузукчулукта жаны бла кодокум да торлендирилди», - дегенди ол.

Стратегия төрт улуу бөлүмге юлөшүлүн бардырылганды жашады. Аладан бек магыналыс-конкурентцияны айнытуу жана хайыр келтирилге кыраууду. Пиншиев айтканыча, кыайсы экономикада да тутхучулугуун жалаңда конкуренция жалчытырыкды. «Монополия, башкача айтканда уа, улуу компанияла экономиканы алга барууну жалчытырыкдыла. Кырал да монополияды, аны ючюн а ахча телети этилген жумушланы азайтырга тийишлиди», - дегенди ол.

Экинчисинден а, администрация чеклени, чиновниклери жандан чырмаууны азайтырга кереклигин айтылды стратегияда. «Мында болууну торлендиргич керекди. Шенди документлени хазырылган

юсюндөн да бардык сөз. Бу документте айтылган битеу жорукла да жашууда бардырылганды, Россейде монополияга кыжау ишин каячествону игилдиргичюн болушукту. Ол а кыраууга келген инвестицияны санан асдорюрге себеплик этеркиди. «Стратегия Россейни экономикасыны бөлүмлерин терк айнытырга, кырал власти органыла жандан администрация чырмаууны азайтырга болушукту», - дегенди доклады.

Казбек Пиншиев службаны ишин юсюндөн да айтканды. Ол билдиргенича, былыр алгага предпринимательден 43 тарыхчы келгенди. Предприниматель бла жеринде туюбушула да бардырылдыла. Аланы кезиунде бизнесменге методика болушук этиледи, соруулары жууапала бериледи, законланы ачык-келери анылатылдыла. «Ма бу конледе биз Чегем районга барган эдик. Ары көлгөнле гранта неле субсидия алганды, документлени жарашдырууну, бизнес-планланы хазырлаууну юсюндөн сора эдиле. Биз алгага методика болушук этгенбиз. Дагыда ала документлени көп функция аралада хазырылга болушукларын юйөргөнбиз, - деп билдиргенди Пиншиев.

Туюбушуде рекламаны юсюндөн законланы толтурууну кыжау законлага этилген бузукчулуктаны юсперинден да айтылганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима. Сурат авторнуку.

ОПЕРАЦИЯ

Эки боевик кырутулганды

Бирин кюн кече сагат 9-дан 30 минут оуп тероризмге кыжау миллет комитети оператив штабы билдиргенге кере, Россейни ФБС-сыны эм МВД-сыны республика управленийлары Баскан районда Дуугулул элде банде кыаууну адамлары эм алага болушканына кыада болган жашаны тохташдырылганды. Бу жол да билеттери 400 соот турган концертте сом бермей жорюгөнме. Алай багалайдыла бюгон да Абхазия мында барганына. «Анда салам айтырса», - деп аштырган эдиле да, абхазы кыарындашланы саламларын береме сизге.

ПРОКУРАТУРА

Бусатта жорюген законодательство кере, акыылбалык болмаганла жамаут жыйылган жерде сыра эм спирт болган ичги ичсе, администрация жууапла тартыладыла. Быллай шартка айырып сз бургура керекди. 16 жыллары болган эл орай терклиери ючюн РФ-ни Административ право нызамга бузукчулук этиуню 20.20-чы, 20.21-чи статьялары тийишлиликке терселенди. Жыл сапары 16-га жетмегенге ол жаны бла законга бузукчулук этсе уа, аланы аталары, аналары ол кодексин 20.22-чи статьясына кере жууапка тартыладыла.

болган банде кыауулукта тышкандан саут-саба келтиргеле болушкандыла. Энци оператив бардырылган жерде Калашник автомат, керок эм алага патронна, юч гранат, ол санда кыолдан ишленген жалган гранат да табылганды. Граждандалан киши ачымаганды, право нызамы сактылуу органдыла энчи составлардан адам кыорамганды. Жок этилген бандитлени негерлерин излеу барды. Оператив-следствие иши кыолга алынганды.

Акыылбалык болмагандыла ичги сагадыла

Россейни МВД-сыны Золск районда бөлүмюно шартларына кере, жылы озган кезиунде акыылбалык болмаганды жамаут жыйылган жерде сыра, ичги ичгенлери, кеф болганыла бла байламлы 5 протокол жазылганды. Аны алайгышы деп-кылыкчылары болмаган бир-бир токтоочиле жаз адмалага ичги саткандарын көргөздөди. 1995 жыл-

да 22-чи декабрде чыккыган 171-ФЗ номерли Федералдык закон 16-чы статьясыны 2-чи кесетине кере, акыылбалык болмагандыла кеф эткен ичги сатарга аркирик бериледи. Ол излемни толтуруууна улгоуонлы эм администрация жууапка тартыладыла. Сөз ючюн, администрация жууапаны энчи аласак, акыылбалык болмагандыла ичги

ЭС БУРУГУЗ!

Жолда жорюуну жорукларына торленуле

24-июнь сентябрден башлап Ленин-Пермонтов орамла бирге кыштылган жерде жангы белгиле эм сызыкка салынырыкдыла. Пермонтов орам бла келген заманда, аны кийби Ленин орамга жете туруп, жалаңда онг жанына бурулуга аркирик бериледе, жалаңда тюз эм онг жанына барырга болды.

сол жанына бурулуга аркирик бериледе, жалаңда тюз эм онг жанына барырга болды. КМР-де МВД-ны ГИБДД-сыны пресс-службасы.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ НЕГАТЫЛЫН АДРЕСИ:

Номерге графике кере 19.00 сагатка кыол салында. 20.00 сагатка кыол салынганды.

ГАЗЕТИН НОМЕРИ
Чыгарылганды: Жанторгуланы Нахабит - декунялы редактор, Кеткенчаны Зульфия - жууапты секретары орнубасары; Бийкыуулары Жаннета (1,2-чи бетле), Акчуулары Феруза (3,4-чи бетле) - корректорла. Тиражы 2660 экз. Заказ № 2519

360000, Нальчик, шахар, Ленин алы проспекти, 5. элктрон почта: elbor_50@mail.ru